

Sosiaaliset innovaatiot

Vuoden 2009 EU:n teemavuotena on ”luovuus ja innovaatiot”. Hieman kyynisesti voisi sanoa että molempia tarvitaankin, sillä vuodelle ei suunnitella omaa budjettia, vaan luovuuden ja innovaatioiden tukeminen aiotaan hoitaa olemassa olevien EU-rahoitusohjelmien kautta. Innovaatiot yhdistetään usein luonnontieteisiin ja teknologiaan mutta on syytä muistaa, että myös sosiaalisilla innovaatioilla on ollut merkittävä rooli yhteiskuntien kehityksessä. **Hannu Hämäläisen** mukaan ”sosiaalinen innovaatio on yksilön, ryhmän tai yhteisön luovan toiminnan tuloksena syntynyt uusi idea, joka johtaa lisäarvoa tuottavaan tulokseen yksilön tai yhteisön hyvinvoinnissa, terveydessä tai palvelujärjestelmässä.”

Sosiaalisia innovaatioita ovat esimerkiksi organisaation muutokset, uudet työtavat, palvelutuotantomallit ja uudet elintavat. Kansallisvaltio ja Euroopan unioni ovat sosiaalisia innovaatioita. Myös kansanopisto oli aikanaan merkittävä sosiaalinen innovaatio.

Muutama vuosi sitten eräät kansalaisjärjestöt lanseerasivat hankkeen, jolla listattiin 100 suomalaista sosiaalista innovaatiota. Todellisuudessa lukumäärä on tietysti suurempi mutta näiden joukosta löytyi monta erinomaista esimerkkiä elämää helpottaneista innovaatioista. Listalta löytyy muun muassa Kehitysyhteistyön palvelukeskus (KEPA), eli suomalaisten kansalaisjärjestöjen yhteenliittymä kehitysyhteistyön tehokkaampaa toteuttamista varten. Sen koordinoitua ja erityisesti pienempien kansalaisjärjestöjen tuki kehitysyhteistyöhankkeissa on ollut korvaamattoman arvokasta työtä.

Maailmalla matkanneet ovat monesti keittiöissä ihmetelleet sellaisen itsestään selvän asian kuin astiankuivauskaapin puuttumista. Sekin on merkittävä sosiaalinen innovaatio, jonka vientiponnisteluilla tosin on vielä tekemistä. Se on ollut myös merkittävä innovaatio tasa-arvon näkökulmasta: kuinka moni nainen onkaan saanut lisää vapaa-aikaa, kun astioita ei ole pitänyt kuivata vaan mies on voinut laittaa ne suoraan kuivauskaappiin. Kenties jo hieman katoava tai ainakin muuttuva kansanperinne eli talkoot ovat samalla sosiaalisten innovaatioiden listalla. Niin ikään isyysloma on helpottanut merkittäväällä tavalla perheiden elämää.

Sosiaaliset innovaatiot eivät välttämättä vaadi kovin paljon tutkimus- ja tuotekehittelyresursseja, mutta niiden synty edellyttää innovatiivista yhteisöä. Ne ovat monesti syntyneetkin sosiaalisesti eli työryhmissä, verkostoissa, työpaikoilla, yrityksissä ja oppilaitoksissa, joissa monien yksilöiden erilaista osaamista voidaan käyttää yhteisen päämäärän toteuttamiseksi.

Se, miten ja millaisia sosiaalisia innovaatioita syntyy, riippuu viime kädessä siitä, miten uudistus-, yhteistyö- ja oppimishaluisia yhteisöt ovat ja minkälaisia vuorovaikutus- ja oppimisprosesseja eri yhteisöillä on. Kansainvälistyminen ja monikulttuurisuus ovat esimerkkejä haasteista, joita voidaan ratkaista työpaikoilla ja yhteiskunnassa sosiaalisten innovaatioiden avulla. Vaikeasti työllistyville on innovoitu muun muassa tuettua työllistymistä ja sosiaalista yritystoimintaa. Kansanopistot ovat olleet tekemässä ja toteuttamassa lukuisia sosiaalisia innovaatioita Suomessa.

Lehti täytti viime vuonna 80 vuotta mutta juhluvuoden tapahtumia on vielä tämänkin vuoden puolella. Maaliskuun 19. päivä järjestetään ”Sivistys ja mediakansalainen” -seminaari yhteistyössä Yleisradion kanssa ja toukokuussa ohjelmassa on toimitusneuvoston innovoima lehden lukijamatka Tanskaan. Tervetuloa mukaan!

Jari Valtari
jari.valtari@jhl.fi